

STYLE WYCHOWANIA A WRAŻLIWOŚĆ PRZETWARZANIA SENSORYCZNEGO

High Sensitivity
EUROPE

SYSTEMATYCZNY PRZEGLĄD LITERATURY

HS module
Innovative Module
in Human Sciences

Baryła-Matejczuk M.¹, Ferrer-Cascales R.², Albaladejo-Blázquez N.², Ruiz-Robledillo N.², Fernández-Alcántara M.², Rubio-Aparicio M.², Lillo-Crespo M.², Costa-López,² Fabiani M.³

1 Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Polska

2 Uniwersytet Alicante, Hiszpania

3 Niezależny badacz, Włochy

WPROWADZENIE

Podstawa teoretyczna

- Wrażliwość przetwarzania sensorycznego to cecha temperamentu, której wysokie nasilenie charakteryzuje około 30% społeczeństwa (Pluess i in., 2018)
- Badania potwierdzają, że osoby wysoko wrażliwe odbierają i przetwarzają informacje i bodźce z otoczenia intensywniej i głębiej niż inni (Acevedo, 2020)
- Osoby należące do tej grupy są bardziej wrażliwe zarówno na pozytywne, jak i negatywne doświadczenia (Pluess, 2015)
- Wyniki dotychczas prowadzonych badań wyraźnie pokazują, że dla osób bardzo wrażliwych środowisko, w którym się rozwijają, ma szczególne znaczenie

Cel

Celem plakatu jest analiza dotychczas przeprowadzonych badań, które podejmowały znaczenie stylów wychowania i dziecięcych doświadczeń w kontekście wysokiej wrażliwości.

W oparciu o istniejące już dowody naukowe zaprezentowane zostaną wyniki badań przeprowadzone z wykorzystaniem systematycznego przeglądu literatury (PRISMA).

Materiały i metody

ŹRÓDŁA DANYCH

Bazy: PubMed, ScienceDirect, Scopus

Dodatkowe artykuły identyfikowano przeszukując odniesienia do innych artykułów.

KRYTERIA WŁĄCZENIA I WYKLUCZENIA

(I) artykuły dostępne w pełnym tekście i w języku hiszpańskim lub angielskim;

(II) artykuły podejmujące zagadnienie stylów wychowawczych dzieci wysoko wrażliwych;

(III) artykuły oparte na doświadczeniach z dzieciństwa osób wysoko wrażliwych, Kryteriami wykluczenia były: (I) artykuły niezwiązane z tematem badania; (II) artykuły będące recenzjami lub metaanalizami; oraz (III) dokumenty będące streszczeniami z konferencji.

STRATEGIA WYSZUKIWANIA

PubMed: ((sensory processing sensitivity) OR (highly sensitive person)) AND ((childhood experience) OR (parenting styles))

ScienceDirect: ("sensory processing sensitivity" OR "highly sensitive person") AND ("childhood experience" OR "parenting styles")

Scopus: ("sensory processing sensitivity" OR "highly sensitive person") AND ("childhood experience" OR "parenting styles")

W sumie zidentyfikowano 382 artykuły. Po usunięciu artykułów powtarzających się (n = 15), a kolejne 356 artykułów usunięto zgodnie z kryteriami wykluczenia. Ostatecznie w przeglądzie uwzględniono 6 artykułów.

- W trzech artykułach analizowano znaczenie jakości rodzicielstwa u osób bardzo wrażliwych (Aron i in., 2005; Booth i in., 2015; Liss i in., 2005). W jednym z nich stwierdzono, że osoby bardzo wrażliwe zgłaszały większą negatywną afektywność, gdy były narażone na złe środowisko rodzicielskie (Aron i in., 2005). Ta interakcja była znacznie mniejsza u mniej wrażliwych badanych.
- Stwierdzono, że osoby o niskiej wrażliwości, które miały pozytywne doświadczenia z dzieciństwa, miały wyższą satysfakcję z życia (Booth i in., 2015). Wpływ doświadczeń z dzieciństwa na zadowolenie z życia był znacznie silniejszy u osób bardzo wrażliwych. Co więcej, inne analizy wykazały, że SPS była istotnie związana z satysfakcją z życia tylko w przypadku tych, którzy zgłaszali negatywne doświadczenia z dzieciństwa (Booth i in., 2015). Osoby wysoko wrażliwe zgłaszały niższą satysfakcję z życia w porównaniu z osobami o niskiej wrażliwości tylko wtedy, gdy ich doświadczenia z dzieciństwa były negatywne.
- Zbadano znaczenie interakcji między opieką rodzicielską a nadopiekuńczością z wrażliwością przetwarzania sensorycznego a lękiem i depresję (Liss i in., 2005). Wyniki pokazały, że większa nadopiekuńczość rodziców, niższa opieka rodzicielska i bycie bardzo wrażliwym były związane z wyższym poziomem zarówno lęku, jak i depresji. Inne odkrycie sugeruje, że u osób WW niski poziom opieki rodzicielskiej wiąże się z wyższym poziomem depresji (Liss i in., 2005).
- W odniesieniu do stylów rodzicielskich, jedno badanie (Lionetti i in., 2019) wykazało, że dzieci wysoko wrażliwe pod względem uzewnętrzniania problemów behawioralnych w wieku trzech lat oraz pod względem internalizacji problemów w wieku trzech i sześciu lat, wykazywały większą wrażliwość na negatywne skutki wysokiego poziomu liberalnego rodzicielstwa. Byli również bardziej wrażliwi na pozytywny wpływ wysokiego poziomu autorytatywnego rodzicielstwa w przewidywaniu kompetencji społecznych w wieku trzech i sześciu lat. Co więcej, dzieci o niskiej wrażliwości doświadczały niższych skutków stylów rodzicielskich (Lionetti i in., 2019).

WNIOSKI

- Wrażliwość środowiskowa ma istotne znaczenie dla korzyści i konsekwencji stosowanych stylów wychowania
- Nasilenie cechy SPS ta wiąże się ryzykiem psychopatologii i występowaniem problemów związanych ze stresem, kiedy osoba wzrasta, wychowuje się i przebywa w niewłaściwych, negatywnych warunkach/środowisku
- Nasilenie cechy SPS wiąże się ze szczególnymi korzyściami (m.in. pozytywny nastrój, większa świadomość, reakcje na interwencje) gdy osoba wzrasta, wychowuje się i przebywa w pozytywnych warunkach/środowisku
- SPS ma znaczenie nie tylko dla zrozumienia nieprzystosowania, trudności czy ryzyka późniejszych dysfunkcji ale także dla zrozumienia optymalnego rozwoju lub nawet szczególnego rozwinięcia potencjału w pozytywnym środowisku

Bibliografia

Acevedo, B.P. (2020). The basics of sensory processing sensitivity. In B. P. Acevedo (Ed.). The Highly Sensitive Brain. Research, Assessment and Treatment of Sensory Processing Sensitivity (pp. 1-15). DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818251-2.00001-1>.
Aron, E. N., Aron, A., & Davies, K. M. (2005). Adult shyness: the interaction of temperamental sensitivity and an adverse childhood environment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(2), 181-197. <https://doi.org/10.1177/0146167204271419>
Booth, C., Standage, H., & Fox, E. (2015). Sensory-processing sensitivity moderates the association between childhood experiences and adult life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 87, 24-29. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.07.020>
Liss, M., Timmel, L., Baxley, K., & Killingsworth, P. (2005). Sensory processing sensitivity and its relationship to parental bonding, anxiety, and depression. *Personality and Individual Differences*, 39(8), 1429-1439. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.05.007>
Lionetti, F., Aron, E. N., Aron, A., Klein, D. N., & Pluess, M. (2019b). Observer-rated environmental sensitivity moderates children's response to parenting quality in early childhood. *Developmental Psychology*, 55(11), 2389-2402. <https://doi.org/10.1037/dev0000795>
Pluess, M. (2015). Individual differences in environmental sensitivity. *Child Development Perspectives*, 9(3), 138-143.
Pluess, M., Assary, E., Lionetti, F., Lester, K.J., Krapohl, E., Aron, E.N. and Aron, A. (2018). Environmental sensitivity in children: development of the highly sensitive child scale and identification of sensitivity groups. *Developmental Psychology*, 54(1), 51-70. DOI: <https://doi.org/10.1037/dev0000406>

WYNIKI

Contact:
monika.baryla@wsei.lublin.pl
<https://highlysensitive.eu/en/>
<https://hs.wsei.eu/>

